

Emléktábla-avatás

2019. január 5., Budapest, XII. kerület, Városmajor utca 47/b

Sokunk számára emlékekkel teli hely ez a ház. Nem itt talákoztam először Gyurka bácsival, de itt voltam nála először ifjúsági misén, tizenhárom évesen, valamikor 1995 kora tavaszán. A szobájában tartotta, ahová egy tucattól többen nemigen lehetett beférni.

Emlékszem az első alkalom izalmára. Én voltam a legfiatalabb a körben, és a házi szabályok értelmében mindig a legifjábbnak kellett először kifejtenie gondolatait a mise prédikációját helyettesítő körbeszélgetés kérdő mondatához kapcsolódva, amelyet többnyire valamely másik résztvevő fogalmazott meg. Nem tudom már, az első alkalommal mi volt a kérdés, de a későbbi évekből ilyesmikre emlékszem vissza: „Szabad-e nem jó szívvel adni?” „Volt-e olyan tulajdonsága Jézusnak, amelyben nem helyes őt követnünk?” „Miképp vélekedne Jézus a génmódosításról?” Hát ilyen súlyos kérdésekre próbáltam választ adni kamaszfejjel, és miközben igyekeztem a lehető legokosabbakat mondani, átéltem, hogyan nőveli egy fiatal emberpalánta szellemi és lelki erejét, ha érzi, hogy odafigyelnek rá. Gyurka bácsi nagyon tudott figyelni ránk, és ez hatalmas élmény volt számomra: egy nagy tekintélyű, elveiért a börtönt megjáró próféta érdeklődik az iránt, hogy miként látom a világot én, a nyeretlen tizenéves. Meghallgat, aztán érvel. Nagyszerű iskola volt. Bár mindenki ilyenben nevelkedhetne!

Voltak persze nehéz pillanatok is: amikor semmi okosat nem bírtam kitalálni, mégis rám került a sor... Ekkor kellett rájönnöm, hogy nem az teszi bölccsé az embert, ha sokat beszél, bár keveset mond, hanem ha tudja, mikor kell hallgatni, s mikor beszélni. (Ezt azóta is tanulom, mérsékelt sikerrel.)

Volt aztán olyan is, hogy úgy éreztük: Gyurka bácsi beszél túl sokat. Bár mindig Jézus volt számára az etalon, előfordult, hogy mélyen megbántott másokat, és igen, emlékszem olyan esetre is (ekkor már talán huszonéves lehettem), amikor én bántottam meg őt... Ember volt, s miért lett volna idegen tőle bármi emberi (Terentius)?

Sokszor kérdezgette tőlünk: Mihez kezdünk majd az emlékével a halála után? Elfelejtjük? Szentté avatjuk? Bár gyakran viccelődött majdani szentté avatási perével, amelyben az utókor egykor igazságot szolgáltat neki, valójában mindkét lehetőség igen riasztó volt számára. Félt tőle, hogy elfelejtjük őt és mindazt, amiért egy hosszú életen át küzdött: feladjuk a szelíd, szolgáló és szegény Jézus által hirdetett Isten Országának építését már itt, ezen a földön. És félt attól is, hogy a Bokor belemegy a vallásképződés zsákutcájába: kiszakad az egyházból, és nagyszerű (szent életű) alapítójára hivatkozva tévedhetetlennek, sőt minden más vallásnál különönbek képzeli magát.

E két félelmetes perspektíva, a felejtés és a ‘szentté avatás’ valójában kéz a kézben jár. Akinek a tetteit és gondolatait kezdik elfelejtetni, annak a képe sematikus-sá, fekete-fehérré válik, mint egy árnyalatokat nélkülöző, szekercével faragott, rosszul elkészített portré. Elvesznek az emberivé tevő lélekrezdülések, és csak egy steril ikon marad, akit lehet ugyan imádni, de szeretni már igen nehéz.

Mire való tehát ez a Garajszki Jenő faragta gránittábla, s rajta a Lengyel István szobrászművész által készített bronzplakett? Arra, hogy dacoljunk a felejtéssel: Ne felejtjük el, hogy honnan jövünk, és kitől kaptuk az indítást arra, hogy életünket Jézushoz igazítsuk, de ne felejtjük el azt se, hogy alapítónk minden erénye dacára nem volt

mentes a hibáktól és a tévedésektől sem. Igényelte, hogy vitázzunk vele, érvelt, és olykor arra is hajlandó volt, hogy mások érvei előtt meghajoljon – de mindezt sosem öncélúan tette, hanem azért, hogy minél jobban megértse Isten álmát az emberről, és arról az általunk építendő Országról, amelyben nincs erőszak, nincs a másikat elnyomó hatalom és nincs kizsákmányolás sem. Ha mi is ezért érvelünk, akkor nem felejtjük el Gyurka bácsi örökségét. Ha erre emlékeztet minket ez a tábla, akkor nem hiábavaló a hideg gránit: hiszen nem halhat meg egészen, akire emlékeznek (Horatius).

Szolgálja ezt a célt soká e tábla!

Bajnok Dániel

